

Pædagoger skal forske med

Pædagoger har en viden om børns hverdag, som forskere gerne vil have indsigt i. Pædagogerne er tæt på børnene og kan derfor bidrage til at give forskerne indblik i de fællesskaber, muligheder og vanskeligheder, der præger børns hverdagsliv sammen.

Faktisk har pædagoger en større viden, end de almindeligvis får anerkendelse for.

Det fortæller lektor Charlotte Højholt fra Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning ved Roskilde Universitetscenter. Hun har modtaget 1,9 millioner kroner fra BUPL's Forskningspulje til et treårigt forskningsprojekt om pædagogers viden og professionalitet i forbindelse med børns fællesskaber i SFO og fritidshjem.

» Pædagoger har viden om de fællesskaber, muligheder og vanskeligheder, der præger børns hverdagsliv sammen.« Charlotte Højholt

I projektet skal Charlotte Højholt og Anja Stanek arbejde så tæt sammen med pædagogerne på 2-3 involverede institutioner, at pædagogerne bliver en slags medforskere.

»Pædagogerne ser en masse ting, som eksperter og konsulenter ikke er opmærksomme på. De er sammen med børnene hver dag og kan følge, hvordan de har det sammen. Det giver en indsigt, som vi kan bruge,« siger Charlotte Højholt.

Viden skal ud af rygmarven. Pædagoger har ifølge Charlotte Højholt en vigtig stemme, når det gælder om at træffe beslutninger i børns liv. Pædagoger ved ofte noget om, hvordan et barn har det med kammerater, hvad der er vanskeligt, og hvor der er vigtige relationer.

»Men på tværfaglige møder, og måske særligt når der deltager professionelle med specialkompetencer, kan pædagogerne have svært ved at komme til orde. Og for eksempel er beslutningstagere

En gruppe universitetsfolk og pædagoger er gået sammen om at sætte teori og begreber på pædagogernes profession. I projektet optræder pædagogerne som medforskere, fordi de har en stor viden om børns hverdag. En viden som ikke altid bliver anerkendt.

Af Jakob Albrecht / Foto Gettyimages

i forvaltningen ikke altid lige gode til at inddrage pædagogernes viden,« forklarer Charlotte Højholt.

»Man kan sige, at pædagoger har specialiseret sig i det almene. Det betyder, at det, de gør, kan komme til at virke lidt for selvfølgeligt. Som om hverdagen i daginstitutionen næsten fungerer af sig selv. Men der ligger en masse professionalitet bag,« siger Charlotte Højholt.

Hun har tidligere samarbejdet med pædagoger som medforskere i forbindelse med en række forskningsprojekter. For eksempel projekterne 'Samarbejde om børns deltagelse', 'Læring på Tværs' og 'Samarbejde mellem forældre og daginstitution – ud fra et børneperspektiv'.

Resultatet har ofte været til nytte for begge parter.

Ifølge Charlotte Højholt har pædagogerne for eksempel oplevet, at mødet med forskerne har skabt ny refleksion, fordi pædagogerne har skullet forklare ting, som var så selvfølgelige, at de ellers ikke talte om det med kollegerne.

»Engang spurgte vi nogle pædagoger, hvordan de opdagede, at et barn var udenfor. De svarede, at det var noget, de erfarne pædagoger kunne mærke på rygmarven. Men de havde ikke talt om, hvad det præcist var, de mere erfarne kolleger var gode til at iagttage.«

Sæt ord på børns samliv. Charlotte Højholt håber, at det nye projekt kan udvikle nye professionelle begreber og teoridannelser på området. Mange pædagoger er ikke vant til at sætte begreber på de beslutninger, de træffer. Det gælder for eksempel, når pædagogerne sammensætter børnene i grupper, så der opstår mulighed for nye venskaber mellem børnene – og måske får børn, som er lidt udenfor, ind i varmen.

»Det er noget, pædagogerne bare gør i det daglige. Der ligger nogle begrundelser eller 'mellemgøinger' bag, men det er ikke altid, at disse kommer frem, så andre kan forstå dem. Pædago-

gerne kunne have glæde af at udvikle begreber til at formidle det frem. Hvis man ikke knytter forbindelser mellem det, man gør, og betydningerne for børnene til beskrivelsen af praksis, bliver det ikke altid anerkendt professionelt. Jeg vil som forsker gerne bidrage til at udvikle pædagogernes begrebsapparat.«

For eksempel ser det ud til at give mening, når pædagoger og forskere sammen analyserer iagttagelser fra praksis og udvikler måder at beskrive børns fælles situationer og forløb på. Det handler om, hvad børnene gør – frem for diskussioner om, hvordan de er, om hvordan børn deltager forskelligt i det fælles, og om hvordan de hele tiden stiller betingelser for hinandens muligheder for at gøre noget.

»Begreber som deltagelse i fællesskaber, børns betingelser for at være med, og hvad situationen ser ud til at betyde for det enkelte barn, har vakt genklang, og pædagoger har meldt tilbage, at det kan give helt ny forståelse af et barn gennem sådanne udvekslinger

» Pædagogerne ser en masse ting, som eksperter og konsulenter ikke er opmærksomme på.« Charlotte Højholt

at søge på barnets begrundelser for at handle, som det gør,« siger Charlotte Højholt.

Fænomenet med, at det er svært at sætte ord på rygmarvsrutiner, betegnes ofte som 'tavs viden'. Det vil sige viden, der ikke bliver sat ord på. Men det er ikke helt rigtigt at bruge betegnelsen 'tavs', mener Charlotte Højholt.

»Pædagogerne har jo ikke problemer med at tale om det. Det bliver vendt over kaffen i pausen i personalestuen. Og pædagogerne fortæller os om spændende iagttagelser og sammenhænge i børns liv – det er bare ikke altid, at den slags fortællinger kan komme til orde på for eksempel møder i forvaltningen.«

I børneforskningen har man traditionelt interesseret sig mere for individet end gruppen af børn. Men i projektet skal Charlotte Højholt undersøge betydningen af børns fællesskaber, når de er i daginstitution. I stedet for at se børnene enkeltvis bliver projektets fokus at se på de sammenhænge, børn indgår i. Børn lever nemlig deres liv sammen med andre børn – på tværs af familie, skole og institution. Fokus på individet går igen i for eksempel psykologers arbejde, metoder og tænkning. Når de tester, er de typisk interesseret i det enkelte barn. Ikke i gruppen af børn.

»Jeg savner, at mange eksperter og konsulenter er mere opmærksomme på andet end bare det enkelte barn. De ser børnene hver for sig, selv om børnenes forhold til hinanden er af stor betydning for deres liv.«

Forskere uden skråsikkerhed. Det kaldes praksisforskning, når forskere som Charlotte Højholt laver forskningsprojekter *med* pædagogerne i stedet for mere traditionel forskning *om*.

Hun fortæller, at hun godt kan lide at være med i projekter, der har fokus på samarbejde. Modsat forskningsmetoder, hvor hele pointen er, at de personer, forskerne følger, bliver holdt i uvidenhed om, hvad projektet reelt handler om.

»Jeg synes, det er vigtigt, at dem, jeg forsker hos, ved, hvad jeg egentlig interesserer mig for. Det nytter ikke noget, hvis de mennesker, jeg er ude for at observere, ikke aner, hvad jeg er ude efter. Jeg foretrækker at lægge mine nysgerrigheder frem, så folk ikke behøver gætte sig til, hvad jeg søger.«

Hun mener, at viden er noget, der findes mellem mennesker: »Og hvis jeg skal have adgang til den viden, skal jeg arbejde sammen med folk.«

Charlotte Højholts erfaring er, at mange pædagoger lige skal vænne sig til hendes metoder. Ofte forventer de, at hun kommer med færdigpakkede anbefalinger, som pædagogerne kan gå videre med. De bliver lidt skuffede. En leder fortalte for eksempel, at hun

” Jeg foretrækker at lægge mine nysgerrigheder frem, så folk ikke behøver gætte sig til, hvad jeg søger.« Charlotte Højholt

havde troet hun kunne bestille en opskrift, men var kommet frem til, at personalet måtte opfinde den selv.

Charlotte Højholt tror, at pædagogerne får mere ud af at blive udfordret med nye spørgsmål end skråsikre anbefalinger.

»Det bliver opfattet som lidt underligt, og folk bliver tit forvirrede. Men vi leverer ikke svar, spørgsmål er nogle gange mere værd end svar,« siger hun. □

Charlotte Højholt

Charlotte Højholt er lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning på RUC.

Arbejder med forsknings- og udviklingsprojekter inden for praksisforskning, samarbejde om børns udvikling, børneperspektiver, børnefællesskaber, læring og professionel kompetence i børnehaven.

HER KAN DU LÆSE MERE:

Højholt, C. (2005), *Forældresamarbejde – forskning i fællesskab*. Dansk Psykologisk Forlag.

Højholt, C. et al, (2007), *Børnefællesskaber – om de andre børns betydning*. Forlaget Børn og Unge.

Højholt, C. (2007), *Pædagogers faglighed og viden i relation til børns læring i børnehaven*. Vera nr. 39.

Højholt, C. et al, (2007) *Læring på Tværs – 4 børnehaver udvikler læringsnetværk*, Rapport fra projektet.

HAR I FAT I HJØRNET AF FREMTIDENS PÆDAGOGISKE PRAKSIS?

Har I en idé, en vision eller en ny måde at handle på i forhold til en pædagogisk problemstilling? Noget der er nyt i forhold til det I før har gjort, og i forhold til det I ser andre gøre.

Det kan f.eks. være:

- nye metoder og fremgangsmåder i det pædagogiske arbejde eller
- gode ideer til at løse pædagogiske opgaver eller problemer på nye måder eller
- ny viden eller forståelse i forhold til pædagogiske problemstillinger

Så er der mulighed for at søge midler i BUPL's og SL's Udviklings- og Forskningsfond

Fondens formål er at udvikle det pædagogiske fag i teori og praksis. Fonden prioriterer projekter, der synliggør og udvikler pædagogernes faglighed og selvforståelse, set i forhold til de nye mål og arbejdsopgaver, som fremtidens pædagoger bliver stillet overfor.

Fondens ansøgningsfrister er:

15. januar, 15. april og 15. september.

Du kan finde ansøgningskemaet og mere information om fonden på BUPL's hjemmeside: www.bupl.dk/fonde

